

STORTINGET

Representantforslag 24 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund, Marie Sneve Martinussen og Sofie Marhaug

Dokument 8:24 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund, Marie Sneve Martinussen og Sofie Marhaug om å stanse nettleiesjokket

Til Stortinget

Bakgrunn

Når nettene blir lange og kulda setter inn, stiger som regel strømprisene. Så lenge Norge er tett knyttet til det dysfunksjonelle europeiske markedet, holder det ikke med store magasiner og høy kraftproduksjon for å holde prisene nede.

Strømregninga består som kjent av tre kostnadsdeler: kraftpris, nettleie og avgifter. Kraftprisen, og dermed den totale regninga, er heldigvis ikke like høy som i 2022. Derimot stiger nettleien. Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at den gjennomsnittlige nettleien i tredje kvartal 2024 økte sammenlignet med fjoråret, og at nettleien nå utgjør den dyreste delen av strømregninga.

Tidligere denne høsten varslet også Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om en voldsom økning av nettleien fram mot 2030, i rapporten «Framskrivning av nettleie i lokalt distribusjonsnett 2024-2030» (september 2024). I Trøndelag kan innbyggerne vente seg en prisøkning på rundt 30 prosent, på Østlandet en økning på 25 prosent.

Innbakt i denne økningen finner man ikke bare økte utgifter til drift og investeringer, men også en betydelig avkastning. Dermed kan nettselskapene regne med store overskudd i tiden som kommer. Dette er urettferdig, all den tid det er husholdningene som finansierer utviklin-

gen og driften av strømnettet. Forslagsstillerne mener at både Statnetts og nettselskapenes samfunnsoppdrag først og fremst er å sørge for nødvendig infrastruktur, ikke å sko seg på innbyggernes flate avgifter.

Forslagsstillerne mener at Stortinget bør gripe inn og sikre at nettleien holdes nede. I tillegg til å stoppe utbyttefesten i nettselskapene trenger man en diskusjon om prioritering av nettutbygging. Det kan være behov for å oppgradere og bygge ut nett flere steder, slik som for eksempel i Grenlandsområdet. Andre formål er mindre åpenbare. Avgjørelsen om hvilket nett man skal prioritere, må både ta hensyn til prisen kundene betaler, og skadene utbyggingen påfører naturen.

Forslagsstillerne er for eksempel mot videre elektrifisering av norsk sokkel, som i praksis innebærer å flytte klimagassutslipp heller enn å kutte dem. Samtidig øker det presset på naturen med krav om utbygging av både kraft og nett.

Forslagsstillerne er også negative til å bygge flere utenlandskabler. Én eller flere store kabler til Danmark vil ikke erstatte Skagerrak I og II, men komme i tillegg til den allerede eksisterende erstatningskabelen Skagerrak IV. Flere kabler til Danmark vil øke eksportkapasiteten, og prissmitten vil bli større. Forslagsstillerne mener det er svært urimelig å belaste strømkundene for en slik utbygging. I praksis kan husholdningene ende opp med både høyere strømpriser og høyere nettleie som følge av nye kabler, slik man har sett med kabelen til Tyskland (NordLink) og kabelen til England (North Sea Link).

Både elektrifisering av sokkelen og nye utenlandskabler er drivere bak en eventuell økning i nettleien. Folk flest risikerer dermed å være med og betale for uklok utbygging gjennom nettleien.

I perioder der strømprisene er høye, opplever i tillegg strømkundene at en bestemt del av nettleien øker.

Dette skyldes at det såkalte nettapet følger markedsprisen på strøm, uavhengig av den faktiske størrelsen på nettapet. Dette mener forslagsstillerne er enda en urimelig side ved dagens nettleiepolitikk.

NVEs framskrivning tyder på at det skorter på politiske prioriteringer av nødvendig og samfunnsnyttig oppgradering og utbygging av strømmettet. Når kundene i tillegg betaler prisen i form av en flat avgift, utelir prioriteringsdebattene. Samtidig kan selskapene sko seg på kundene som følge av høy avkastning. Dagens ordning for nettleie er udemokratisk og usosial, og den bør endres.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen instruere Norges vassdrags- og energidirektorat / Reguleringsmyndighe-

ten for energi, som regulerer nettselskapene, om at det ikke skal være mulig å ta ut store overskudd på strømkunders nettleie.

2. Stortinget ber regjeringen instruere Statnett om å prioritere nettutbyggingen strengere, slik at infrastruktur for husholdninger og eksisterende fastlandsindustri prioriteres over elektrifisering av norske olje- og gassinstallasjoner og nye utenlandskabler, for å unngå økning i nettleien.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at utenlandskabler ikke finansieres gjennom nettleien.
4. Stortinget ber regjeringen instruere Norges vassdrags- og energidirektorat / Reguleringsmyndigheten for energi om å endre nettleien, slik at nettapet ikke følger markedsprisen på strøm.

20. november 2024

Tobias Drevland Lund

Marie Sneve Martinussen

Sofie Marhaug